

TREKK AV MISJONSTENKNINGEN I NORGE I DE SISTE ÅR

av

L. G. TERRAY

Det internasjonale misjonsråds forskningssekretariat har i løpet av det siste år innhentet rapporter fra en rekke land om aktuelle strømdrag i misjonstenkningen («Current Trends in Missionary Thinking»). Det norske bidrag ble levert av Egede Instituttets sekretær, pastor L. G. Terray. Da oversikten tor være av interesse for leserne av NOTM, gjengis den her i sin helhet. — Red.

I en oversikt over skandinavisk misjonstenkning som teol. dr. Herman Schlyter skrev i «Theologische Rundschau» for fire år siden (1952, s. 150-162), inntok «den eksegetiske nybesinnelse» og «den teologiske bearbeidelse» mesteparten av plassen. I den skandinaviske misjonstenkning som helhet har disse to forskningsområder spilt en betydelig rolle i løpet av de siste 15 år. Men når det gjelder Norges andel på disse områder, begrenses denne til professor Anton Fridrichsens innsats.

1. Tyngdepunktet i norsk misjonsforskning ligger på *misjonshistoriens* område. I de senere år har en rekke misjonshistoriske avhandlinger og mer populære verker sett dagens lys. Det har imidlertid bare hendt én gang at det er blitt fremsatt prinsipielle spørsmål i forbindelse med den misjonshistoriske forskning i Norge, og det skjedde i misjonsprest Fridtjov Birkelis avhandling «Politikk og misjon» (Egede Instituttet, 1952). Birkeli betegner det som en svakhet at norske misjonshistorikere betrakter misjonsselskapenes historie og «misjonsmarkenes» kirkehistorie som to atskilte forskningsområder. Han påviser også at forskningen har hovedsakelig konsentrert seg om «misjonsinteressens» historie. De impulser derimot, som ble formidlet fra Norge til «misjonsmarkenes» kirkeliv, og omvendt, har ikke fått tilberørlig oppmerksomhet.

Disse Birkelis synspunkter har ikke fremkalt noen diskusjon. Nylig har imidlertid en yngre misjonshistoriker, pastor H. Chr. Mamen, tatt opp spørsmålet i en artikkel om den første norske Afrika-misjonæren, H. C. Knudsen, i NOTM (1955, s. 173ff). Mamen gir sin fulle tilslutning til Birkelis synspunkter, — en tilslutning som samtidig innebærer en utfordring til den yngre misjonsforsker-generasjon.

2. Problemet *kirke og misjon* har i de senere år vært gjenstand for bred interesse. Bakgrunnen for denne interesse er den omstendighet at Den norske kirke som sådan ikke driver misjon, — i motsetning til den svenske og finske kirke som hver har sin egen kirkelige misjon. Innenfor Den norske kirke drives misjonen utelukkende av misjonsselskap. (De frikirkelige samfunn derimot, som Metodistkirken, den lutherske frikirke og Baptist-samfunnet, har sine kirkelige misjoner. I pinsebevegelsen, som er tilsluttet Norsk Misjonsråd, har enkeltmenighetene ansvaret for sine egne misjonærer.)

Dosent O. G. Myklebust har tidligere i to artikler i Nordisk Missions-Tidsskrift (1946, s. 7-26 og 72-84, se også hos Schlyter, s. 158) gjort gjeldende at «kirkemisjon» er den prinsipielt riktige form for misjonsarbeidet. Spørsmålet ble tatt opp på bred basis av misjonsprest Hans Buarv i tre artikler i NOTM (1954, s. 79-91, 153-176, 1955, s. 18-29). Buarv påpeker at misjonsselskapene er dannet etter et ideal som er vesensfremmed for kirken. Et misjonsselskap minner i sin struktur mer om et forretningsforetagende enn om en kirke. Selskapenes arbeid foregår i konkurranse med andre lignende foretagender, krever en stadig intensivering av virksomheten med alle forretningspropagandens midler, — mens misjonen skulle være «en kirkens livsfunksjon».

Mot Buarv gjorde generalsekretær, cand. theol. Tormod Vågen (Norsk Luthersk Misjonssamband) gjeldende i sitt selskaps blad, Utsyn (1955, nr. 20 og 21) at misjonen er en funksjon av den samme Jesu Kristi kirke, enten den drives av misjonsselskap eller av kirkens organer.

Denne diskusjon, som nok ikke kan betraktes som avsluttet,

må sees i en større sammenheng. Den er en del av en mer omfattende brytning omkring kirkebegrepet. Det har vært hevdet at det er uholdbart å drive indre og ytre misjon, sjømannsmisjon, ungdoms- og studentarbeid osv., med egne forsamlingslokaler, til dels med egen nattverdforvaltning, uten organisatorisk tilslutning til kirken. Meningsutvekslingen har den aller største betydning også for misjonsarbeidet innen Den norske kirke.

3. Mens hjemmearbeidet bare kan oppvise svært lite *samarbeid* mellom Den norske kirkes 8 misjonsselskaper, har begivenhetene på feltene i de senere år ført til nærmere samarbeid ute. Dette gjelder først og fremst de felter hvor arbeidet først begynte etter krigen og etterat misjonærene måtte forlate China. Samarbeidet i konfesjonelle rammer går utmerket. Bestrebelsler på union mellom forskjellige konfesjoner blir derimot til dels skarpt kritisert. Rektor ved Menighetsfakultetets praktisk-teologiske seminar, Carl Fr. Wisløff, holdt et foredrag på generalforsamlingen i Den norske kirkes presteforening i 1952 (trykt i Tidsskrift for Teologi og Kirke 1952, s. 160-176), hvor han behandlet spørsmålet om den moderne ekumenikk. Han uttalte seg meget kritisk om enhetsbestrebelsler i og utenfor Kirkenes Verdensråd, bl. a. om kirkeunionen i Syd-India. Foredraget inneholdt ikke noen prinsipiell vurdering av det ekumeniske spørsmål, men peker på de farer den liberale teologi, katolisismen og anglo-katolisismen kan bety for Kirkenes Verdensråd og for de kirker som er tilsluttet dette. Norske misjonslederes holdning overfor kirkeunion på misjonsmarkene må betegnes som tilbakeholdende.

4. Arbeidet for å sikre *misjonsvitenskapen* plass som selvstendig teologisk disiplin, er et spesielt anliggende for Egede Instituttets leder, dosent O. G. Myklebust. I sin bok «The Study of Missions in Theological Education, Vol. I.» gir han en fremstilling av misjonsundervisningens historie i den vesterlandske presteutdannelse fra det 16. århundre til 1910, med særlig hensyn til Alexander Duffs lærestol i «evangelistic theology» i Edinburgh (opprettet i 1867). Med stor interesse tør vi imøtese verkets 2. bind, hvor forfatteren i et avsluttende kapitel vil gi en fremstilling av resultatene av sin undersøkelse.

Dr. Myklebust er også en talsmann for et nærmere internasjonalt samarbeid på misjonsforskningens område. I sin brosjyre «An International Institute of Scientific Missionary Research» (Egede Instituttet, 1951) la han fram planen om et internasjonalt institutt (se hos Schlyter, s. 161), og i en redaksjonell artikkel i NOTM (1954, s. 65-68) foreslo han opprettelsen av et «nordisk utvalg for misjonsforskning». Dets oppgave skulle være å gi ut et nordisk misjonsleksikon, en håndbok for misjonsvitenskap, en misjonsvitenskapelig årbok, bibliografier osv. samt å formidle stipendier for misjonsforskere osv. Disse tanker ble av professor Bengt Sundkler tatt opp i en redaksjonell artikkel i *Svensk Missionstidskrift* (1955, s. 133f) med full tilslutning. For tiden arbeides det med planer om en «nordisk håndbok for misjon» som skulle inneholde statistikk, bibliografi osv. for de fire nordiske lands vedkommende, — på linje med *Norsk Håndbok for Misjon*, som har vært utgitt to ganger, i 1949 og 1952.

5. Når det gjelder *misjonsundervisningen* ved de teologiske fakultet og foredragsvirksomheten ved Egede Instituttet, henviser vi våre norske lesere til dosent O. G. Myklebusts artikkel «Teologisk misjonsundervisning i Norge 1939-1954» i NOTM 1954 (s. 246-248) og til Egede Instituttets årsmeldinger, samt til den nevnte artikkel av H. Schlyter, s. 161.